

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดา
กับบุตร กับพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่น

The correlation between the family relationship characteristics, the parental-
child attachment and violent behavior among adolescents

Received: February 2, 2018

Revised: February 5, 2019

Accepted: February 26, 2019

รุ่งฤดี วงศ์ชุม, Ph.D.¹

Rungrudee Wongchum

บทคัดย่อ

พฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นกลายเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของไทยในปัจจุบัน ปัจจัยด้านครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ถูกระบุว่ามีผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่น การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรกับพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่น

การศึกษาครั้งนี้ใช้การศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่น จำนวน 400 คน และผู้ปกครอง จำนวน 12 คน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มวัยรุ่น และข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความสัมพันธ์ใช้ Pearson's product moment correlation ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Thematic Analysis

ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างคนในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรในระดับต่ำส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมรุนแรง ในทางตรงกันข้ามสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรระดับสูง ช่วยป้องกันพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดโปรแกรมส่งเสริมสัมพันธภาพ และความผูกพันระหว่างบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะระหว่างบิดามารดากับบุตร เพื่อป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในวัยรุ่น

คำสำคัญ: ลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร
พฤติกรรมความรุนแรง วัยรุ่น

¹ อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ

Corresponding Author wongchum@hotmail.com

ABSTRACT

Adolescent violence is becoming one of the major public health problems in Thailand. Family factors were indicated contributing factors to adolescent violence. This study examined the correlation between the family relationship, the parental-child attachment and violent behavior in adolescents.

A mixed method study was undertaken using a survey of 400 adolescents and 12 semi-structured interviews with their parents. Descriptive statistics (i.e. frequencies percentage mean and standard deviation) and inferential statistics (i.e. correlations) were used to analyze the survey data to identify the correlation between the family relationship, the parental-child attachment, and violent behavior. A qualitative thematic analysis was used to examine the data from adult interviews identifying the correlation between the family relationship, the parental-child attachment and violent behavior.

The results were that poor family relationships and low quality of parental-child attachment were identified as risk factors. In contrast, factors preventing violence in adolescents were positive family relationships and high quality of parental-child attachment. Therefore, public health organizations should provide programmes to improve the relationship within the family and a parental-child attachment in order to prevent an inappropriate and illegal behaviour in adolescents.

Keywords: Family relationship, Parental-child attachment, Violent behavior, Adolescents

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นถือเป็นปัญหาระดับชาติและนานาชาติ มีรายงานผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อออนไลน์เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงของวัยรุ่นในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียนหรือท้องถนน รูปแบบความรุนแรงในวัยรุ่นมีหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นเหยื่อจากการกระทำความรุนแรง หรือผู้กระทำความรุนแรง รวมถึงเหยื่อและผู้กระทำความรุนแรงในเวลาเดียวกัน (Centre for Disease Control and Prevention (CDC), 2010; ซาวีตีตะห์ เกษา และ ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, 2558) ลักษณะความ

รุนแรงของวัยรุ่นมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การกระทำรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ เช่น การรังแก การตบตี หรือต่อสู้ การดูคำ ยั่วเยว และพฤติกรรมการกระทำความผิด เช่น การทำร้าย ทารุณ การขโมย การข่มขืน การฆ่ากันตายที่กระทำโดยวัยรุ่นและต่อวัยรุ่นด้วยกันเอง เป็นต้น (Omid, R., Heidari, K., Espanni, M., Poursalehi, M., Eghtedari Naeni, S., Rastkerdar, Z., et al, 2014; สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2556)

สำหรับประเทศไทยพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นได้กลายเป็นปัญหาสำคัญทางด้านสาธารณสุขปัญหาหนึ่ง เนื่องจากพฤติกรรม

รุนแรงในวัยรุ่นที่พบได้บ่อยมีทั้งการกระทำรุนแรงทางร่างกายและทางจิตใจ ได้แก่ การรังแก การตบตี หรือต่อสู้ การดูคำ ยั่วยุ เป็นต้น จากการวิจัยสถานการณ์การใช้ความรุนแรงในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยนพพล กรรณิกา (2552) ระบุว่า เด็กและเยาวชน ร้อยละ 23.7 หนีเรียน ร้อยละ 21.4 เล่นการพนัน ร้อยละ 16.7 เข้าร่วมกลุ่มเพื่อนบุนกยกพวกตีกัน ร้อยละ 16.7 ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นโดยใช้กำลัง และร้อยละ 14.1 ทะเลาะกับผู้อื่นโดยใช้อาวุธ สอดคล้องกับผลการวิจัยติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนในรอบปี 2555 ของโครงการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเชิงพื้นที่เพื่อการวิเคราะห์สภาวะการณและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนหรือไชลด์วอตช์ (Child watch) พบว่า ร้อยละ 14 เคยพบเห็นการพกอาวุธและการทำร้ายร่างกายในสถานศึกษา ร้อยละ 10 เคยถูกรังแก รีดไถในสถานศึกษา และมีเด็กถึงร้อยละ 20 ที่มีกลุ่มเพื่อนสนิทที่ชอบใช้ความรุนแรง ร้อยละ 7 อยู่ในครอบครัวที่มีการกระทำรุนแรงกับเด็ก และร้อยละ 9 อยู่ในโรงเรียนที่มีการกระทำรุนแรงต่อนักเรียน (ไทยรัฐออนไลน์, 2556) และรายงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2559) พบเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ ในปี งบประมาณ พ.ศ. 2559 จำนวน 30,356 คดี เมื่อพิจารณาตามอายุพบว่า ร้อยละ 87 เป็นผู้ต้องหาที่มีอายุเกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี ในส่วนประเภทของคดีพบว่า ร้อยละ 40 เป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ร้อยละ 20 เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และร้อยละ 14 เป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรุนแรงก่อให้เกิดคำถามกับคนในสังคมว่าเหตุใดวัยรุ่นเหล่านั้นจึงมีพฤติกรรมรุนแรงจากการทบทวนงานวิจัยในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่ถูกระบุว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่น คือ ปัจจัยทางด้านครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวที่ยากจน การมีบุคคลในครอบครัวที่มีพฤติกรรมรุนแรง (Laeheem, K., Kuning, M., & McNeil, N., 2009) การเลี้ยงดูในครอบครัวที่ผู้ปกครองรักและตามใจ การถูกเปรียบเทียบกับบุคคลในครอบครัว (อุษาวดี โคตรคำภา, ประวิต เอราวรรณ และไพบุลย์ บุญไชย, 2555) และการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ การด่าทอ การทะเลาะ การตบตีของพ่อแม่ (เพ็ญจันทร์ ประดับมุข เซอร์เรอร์ และคณะ, 2551) ในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่มีสัมพันธภาพอยู่ในระดับดี (Pradubmook-Sherer, 2009) จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดมีพฤติกรรมความรุนแรงได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาส่วนใหญ่ยังเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ข้อมูลที่ได้ยังขาดรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับกลไกของปัจจัยทางด้านครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร

การหยุดหรือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะครอบครัวและบุคลากรทางด้านสุขภาพ (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2556) เนื่องจากครอบครัวถือเป็นสังคมแรกของเด็กที่สามารถช่วยดูแลและป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อนที่จะเกิดพฤติกรรม

รุนแรงได้ และบุคลากรด้านสุขภาพโดยเฉพาะพยาบาลถือเป็นผู้ที่มีหน้าที่หลักในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพเด็กและครอบครัวในชุมชน การค้นหาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยครอบครัวที่ทำให้เกิดพฤติกรรมรุนแรง และช่วยยับยั้งการเกิดพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรด้านสุขภาพต้องตระหนักและให้ความสนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกอบรมพ่อแม่ให้มีทักษะจัดการกับปัญหาพฤติกรรมของบุตร การให้การปรึกษาครอบครัว การให้ความสำคัญกับความผูกพันระหว่างกันของบุคคลในครอบครัว การเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน และการปฏิสัมพันธ์กันในแง่มุมต่างๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรกับพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่น เพื่อเป็นข้อมูลให้กับบุคลากรด้านสุขภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการดูแลช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรุนแรงและครอบครัว เป็นข้อมูลในการฝึกทักษะพ่อแม่ในการเลี้ยงดูและอบรมระเบียบวินัยลูกอย่างมีประสิทธิภาพ (Parent training) และกระตุ้นให้ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานระดับต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเห็นความสำคัญของการป้องกันปัญหาพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่น และความจำเป็นในการแก้ไขปัญหารวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับระบบป้องกันทั้งในระดับ

ครอบครัว กลไกในระดับท้องถิ่น และระดับนโยบาย เพื่อช่วยทำให้สังคมไทย เด็กและเยาวชนไทย มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถให้การป้องกันและช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรุนแรงและครอบครัวได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวและพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรและพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างวิธีการศึกษาแบบเชิงปริมาณและคุณภาพแบบคู่ขนาน (An exploratory concurrent mixed-methods study) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในช่วงเวลาเดียวกัน โดยใช้แบบสอบถามในกลุ่มวัยรุ่น และการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้ปกครอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนซึ่งกันและกัน อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร กับพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นตามการรับรู้ของวัยรุ่นและผู้ปกครอง

ประชากร

ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ วัยรุ่นอายุระหว่าง 15-18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกระทรวง

ศึกษาธิการแห่งหนึ่ง และวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ข้อมูลที่ครอบคลุมวัยรุ่นในบริบทที่แตกต่างกัน และผู้ปกครองของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. วัยรุ่น จำนวน 400 คน แบ่งเป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 200 คน และนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 200 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) คือ ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย อ่านภาษาไทยได้ และครอบครัวยินยอมให้เข้าร่วมงานวิจัย

2. ผู้ปกครอง ได้แก่ บิดาหรือมารดาของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) คือ เป็นผู้ปกครองของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย และสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยได้

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถาม

วัยรุ่น อายุระหว่าง 15-18 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการแห่งหนึ่ง และวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยแบบสำรวจ (Fink, 2003) กำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนมัธยมศึกษา เท่ากับ 193 คน วิทยาลัยอาชีวศึกษา เท่ากับ 163 คน เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายจากการออกจากรุ่นวิจัย ผู้วิจัยจึงได้

เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนเท่ากันทั้ง 2 กลุ่มๆ ละ 200 คน หลังจากนั้นกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของแต่ละสถานศึกษา โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นโดยใช้วิธีการจับฉลากแบบไม่คืนที่ จนได้จำนวนตามที่คำนวณได้

2. การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

บิดาหรือมารดาของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน โดยคัดเลือกจากการยินยอมเข้าร่วม 6 คนแรกที่เป็นผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 6 คนแรกที่เป็นผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจนได้ข้อมูลอิ่มตัว จำนวนกลุ่มตัวอย่างควรมี 6-12 คน (Guest, G., Bunce, A., and Johnson, L., 2006) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านเพศ อายุ และเศรษฐกิจ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ

1.2 แบบสอบถามลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัว (The Family Relationship Characteristics) ซึ่งพัฒนาโดย Tolan, Gorman – Smith, & Henry (CDC, 2005) ประกอบไปด้วยข้อคำถาม จำนวน 38 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า

(rating scale) ให้เลือกตอบ 4 ระดับตามความรู้สึก ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

แปลผลจากผลรวมคะแนน ถ้าได้คะแนนรวมมากแสดงว่ามีลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวระดับสูง แต่ถ้าคะแนนน้อยแสดงว่ามีลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวระดับต่ำ

1.3 แบบสอบถามความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร (The Parent - Child attachment) ซึ่งพัฒนาโดย Thornberry, Lizotte, Krohn, Farnworth, & Jang (CDC, 2005) ประกอบไปด้วยข้อคำถาม จำนวน 11 ข้อ ลักษณะ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ให้เลือกตอบ 4 ระดับตามความรู้สึก ดังนี้ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด

แปลผลจากผลรวมคะแนน ถ้าได้คะแนนรวมมากแสดงว่ามีความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรระดับสูง แต่ถ้าคะแนนน้อยแสดงว่ามีความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรระดับต่ำ

1.4 แบบประเมินพฤติกรรมรุนแรงประกอบด้วย

1.4.1 แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (The Self Report Delinquency) ซึ่งพัฒนาโดย Multisite Violence Prevention Project (CDC, 2005) ประกอบไปด้วยข้อคำถาม จำนวน 8 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ให้เลือกตอบ 6 ระดับตามจำนวนครั้งของการแสดงพฤติกรรมใน 1 เดือน ดังนี้ ไม่เคยเลย 1-2 ครั้ง 3-5 ครั้ง 6-9 ครั้ง 10-19 ครั้ง และ 20 ครั้งขึ้นไป

1.4.2 แบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว (The Modified Aggression) ซึ่งพัฒนาโดย Bosworth & Espelage (CDC, 2005) ประกอบไปด้วยข้อคำถาม จำนวน 22 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ให้เลือกตอบ 4 ระดับตามจำนวนครั้งของการแสดงพฤติกรรมใน 1 เดือน ดังนี้ ไม่เคยเลย 1-2 ครั้ง 3-4 ครั้ง และ 5 ครั้งขึ้นไป

แปลผลโดยใช้คะแนนของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมรวมกับคะแนนของพฤติกรรมก้าวร้าว ถ้าได้คะแนนรวมมากแสดงว่ามีพฤติกรรมรุนแรงมาก แต่ถ้าคะแนนน้อยแสดงว่ามีพฤติกรรมรุนแรงน้อย

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่น ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบเครื่องมือโดยการนำเครื่องมือที่ได้มาแปลเป็นภาษาไทย หลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาต่างประเทศและภาษาไทยตรวจสอบการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาอีกหนึ่งท่านแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้ง แล้วทำการเปรียบเทียบข้อคำถามกับแบบสอบถามต้นฉบับเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา หลังจากนั้นนำแบบสอบถามฉบับภาษาไทยที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน นำมาหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวเท่ากับ 0.87 แบบสอบถามความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร เท่ากับ 0.71 แบบประเมินพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เท่ากับ 0.73 และแบบประเมินพฤติกรรมก้าวร้าว เท่ากับ 0.76 ซึ่งถือได้ว่าเป็นแบบวัดที่มีค่าความเชื่อมั่นที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากกรรมการจริยธรรมของ Faculty of Health Sciences, University of East Anglia, UK และได้รับอนุญาตเก็บข้อมูลจากหัวหน้าสถาบันการศึกษา รวมถึงได้รับการยินยอมจากกลุ่มตัวอย่าง กรณีที่กลุ่มตัวอย่างอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรกับพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่น โดยใช้ Pearson's product moment correlation

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Thematic Analysis เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว และความผูกพัน

ระหว่างบิดามารดากับบุตรกับพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่น

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นเป็นเพศชาย ร้อยละ 67 และเพศหญิง ร้อยละ 33 มีอายุอยู่ระหว่าง 15-18 ปี อายุค่าเฉลี่ย 16.80 ปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.9) ส่วนข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58 และเพศชาย ร้อยละ 42 โดยมีอายุอยู่ระหว่าง 40-58 ปี อายุเฉลี่ย 47.25 ปี (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.18)

2. ลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวและความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร และพฤติกรรมความรุนแรงของวัยรุ่น แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณในกลุ่มวัยรุ่น

1.1 ลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว แบ่งเป็น 4 ประเด็นย่อยดังนี้

1.1 ความเกี่ยวพันกันในครอบครัว (Cohesion)

กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 65 ระบุว่าเมื่อตนเองพูดอะไร คนในครอบครัวจะเข้าใจในสิ่งที่ตนเองต้องการสื่อสาร ร้อยละ 60 แสดงความคิดเห็นว่าคนในครอบครัวมีทัศนคติที่ตรงกับเกี่ยวกับการกระทำที่ดีหรือไม่ดี และรับฟังบุคคลในครอบครัวพูดถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ไม่เห็นด้วยก็ตาม อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 50 ระบุว่าตนเองไม่ค่อยได้พูดคุยกับบุคคลในครอบครัวเกี่ยวกับความหมายของวันพิเศษต่างๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

1.2 ความเชื่อมั่นในครอบครัว (Beliefs about family)

กลุ่มตัวอย่างมากกว่า ร้อยละ 60 เห็นว่าการอาศัยอยู่กับครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ เด็กๆ ควรจะดูแลทำความสะอาดร่างกายของตัวเองได้ โดยที่ไม่ต้องมีใครบอก และลูกต้องให้ความเคารพบิดามารดาเสมอ อย่างไรก็ตามเกือบ 1 ใน 5 ของกลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยที่เด็กจะต้องเชื่อฟังบิดามารดาถึงแม้ว่าจะมีความเห็นไม่ตรงกัน

1.3 โครงสร้างภายในครอบครัว (Family structure)

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80 แสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีส่วนในการตัดสินใจในครอบครัว อย่างไรก็ตามมากกว่าร้อยละ 60 ระบุว่าครอบครัวคาดหวังกับตัวเขามากเกินไป เกือบร้อยละ 50 ระบุว่าตนเองจะไม่แสดงความรู้สึกออกมาเมื่อรู้สึกไม่เห็นด้วยกับคนในครอบครัว และร้อยละ 30 ระบุว่าตนเองจะแสดงอาการเจ็บป่วยทางกายเมื่อมีการโต้แย้งกับคนในครอบครัว

1.4 ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (Deviant beliefs)

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90 ไม่เห็นด้วยกับการขโมยของผู้อื่นว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ถ้าผู้ถูกขโมยนั้นเป็นคนรวยและสามารถหาสิ่งของอันใหม่มาทดแทนได้ง่าย อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างเกือบร้อยละ 70 แสดงความคิดเห็นว่าการโกหกเป็นสิ่งที่ทำได้ถ้าช่วยให้ตนเองออกจากเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และการหนีโรงเรียนหรือการโดดเรียนสักครั้งหนึ่งเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ นอกจากนี้ร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าตนเองเห็น

ด้วยว่าการชกต่อยคนที่พูดเกี่ยวกับเขาหรือครอบครัวไม่ดีเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้

2. ความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าพวกเขามีสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดา เคารพและเชื่อฟัง รู้สึกภาคภูมิใจต่อบิดามารดา และได้รับการเลี้ยงดูที่ดีจากบิดามารดา แต่ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างเกือบร้อยละ 50 ระบุว่าบิดามารดาแสดงความต้องการหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับชีวิตของพวกเขามากเกินไป และรู้สึกว่าบิดามารดาไม่เข้าใจตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่า ร้อยละ 26 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าตนเองเคยแสดงอารมณ์โกรธใส่บิดามารดา

3. พฤติกรรมรุนแรง แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อยดังนี้

3.1 พฤติกรรมเกเร (Delinquent behavior)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าตนเองไม่เคยถูกพักการเรียน และไม่เคยขโมยของของนักเรียนคนอื่น ไม่เคยซื้อของโดยไม่ได้จ่ายเงิน ไม่เคยขีดเขียนหรือพ่นสีสเปรย์บนผนัง ทางเท้า หรือรถยนต์ และไม่เคยทำลายข้าวของของโรงเรียนหรือบ้านของคนอื่น อย่างไรก็ตามมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40 ระบุว่าตนเองเคยโดดเรียนหรือหนีโรงเรียน และมีพฤติกรรมโกงขณะทำข้อสอบอย่างน้อย 1-2 ครั้ง

3.2 พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive behavior)

3.2.1 การต่อสู้ (Fighting)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าพวกเขาไม่เคยหรือไม่มีโอกาสกระตุ้นให้นักเรียนคนอื่นมี

พฤติกรรมชกต่อย หรือมีพฤติกรรมชกต่อยเมื่อรู้สึกโกรธ ร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าตนเองเคยหลีกเลี่ยงหรือเดินหนีออกจากชกต่อยอย่างน้อย 1-2 ครั้ง อย่างไรก็ตาม 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าตนเองเคยผลัก แก้ง หรือเตะนักเรียนคนอื่นอย่างน้อย 1-2 ครั้ง

3.2.2 การทำร้ายบุคคลอื่น (Bullying)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าพวกเขาไม่เคยหรือไม่มีโอกาสที่จะทำร้าย หรือทำให้นักเรียนคนอื่นได้รับบาดเจ็บ อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าตนเองเคยพูดอะไรที่ทำให้นักเรียนคนอื่นถูกหัวเราะเยาะเรียกชื่อเพื่อนแบบล้อเลียน และแก้งเพื่อนนักเรียนคนอื่นอย่างน้อย 1-2 ครั้ง

3.2.3 การแสดงอาการโกรธ (Anger)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยหรือไม่มีโอกาสแสดงพฤติกรรมชกต่อยเมื่อตนเองรู้สึกโกรธ แต่ในขณะที่เดียวกันร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าตนเองเคยแสดงอาการโกรธอย่างน้อย 1-2 ครั้ง และประมาณ 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าตนเองเคยมีพฤติกรรมเห็นแก่ตัวหรือใจแคบเมื่อพวกเขาารู้สึกโกรธ

3.2.4 การดูแลและมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น (Caring/Cooperative)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่าพวกเขาให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือคนอื่น ให้คำชมเชย และ

ช่วยเหลือนักเรียนคนอื่นในการแก้ไขปัญหาพยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดปัญหาทั้งที่บ้าน โรงเรียน หรือชุมชน และแสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลอื่น และ ร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าพวกเขาเคยช่วยกันเพื่อนออกจากทะเลาะวิวาท อย่างน้อย 1-2 ครั้ง

4. การทดสอบสมมติฐานหา

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรกับพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่น

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรและพฤติกรรมรุนแรงในเด็กวัยรุ่น โดยใช้ Pearson's product moment correlation พบว่า ลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดังตารางที่ 1) แสดงว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีลักษณะสัมพันธ์ภาพ และมีความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรระดับสูง จะมีแนวโน้มมีพฤติกรรมรุนแรงน้อยกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีลักษณะสัมพันธ์ภาพและมีความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรระดับต่ำ

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรกับพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่น (n=400)

ตัวแปร	r	p-value
ลักษณะสัมพันธ์ภาพในครอบครัว	-.356	≤.0001
ความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร	-.274	≤.0001

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพในกลุ่มผู้ปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ปกครอง พบ 4 ประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่น คือ ลักษณะครอบครัว ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัว ความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร และการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัว โดยทั้ง 4 ประเด็นเป็นทั้งปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยยับยั้งการเกิดพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่นดังนี้

2.1 ลักษณะครอบครัว

การที่ครอบครัวแตกแยกหรือการที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกันเป็นสาเหตุหนึ่งที่บิดามารดาของวัยรุ่นระบุว่ามีส่วนทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรงได้ เนื่องจากเด็กเหล่านั้นจะรู้สึกว่าตนเองขาดความอบอุ่น รู้สึกไม่ปลอดภัย และไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เข้ามาในชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม หรือบางรายอาจจะแก้ปัญหาเหล่านั้นโดยใช้พฤติกรรมที่รุนแรง หรือบางครั้งอาจจะกระทำพฤติกรรมรุนแรงเพื่อเรียกร้องความสนใจจากบิดาหรือมารดา

‘...ครอบครัวที่แตกแยกเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรง เมื่อครอบครัวแตกแยก เด็กก็จะรู้สึกไม่มีความสุข รู้สึกว่าตนเองขาด มันจึงเป็นการง่ายที่เด็กจะไปคบกับเพื่อนที่มีนิสัย

ที่ไม่ดี แล้วก็ชวนกันไปทำให้สิ่งที่ไม่ดี...’ (FT4_7-8)

อย่างไรก็ตามมีมารดาของเด็กที่หย่าร้างกับสามี 2 ท่านได้แสดงความเห็นที่แตกต่างออกไปว่า ถึงแม้ว่าบิดามารดาจะแยกทางกันหรือไม่ได้อยู่ด้วยกัน แต่ทั้งสองคนยังช่วยเหลือกันในการเลี้ยงดูบุตร เอาใจใส่บุตรอย่างสม่ำเสมอ ใช้เวลาว่างร่วมกัน เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะแบบนี้ก็อาจจะไม่มีพฤติกรรมรุนแรงได้

‘...ถึงแม้ว่าพ่อแม่จะไม่ได้อยู่ด้วยกัน แต่เค้าทำครอบครัวของเค้าให้อบอุ่น... พ่อแม่ช่วยกันดูแลลูก...ผลัดกันดูแล...เด็กก็จะเป็นคนดี ไม่รู้สึกลัวตนเองขาด...’ (MT6_12)

ดังนั้นบิดามารดาของเด็กแสดงความคิดเห็นว่าการที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่ได้อย่างถูกวิธี

‘...ถ้าครอบครัวสมบูรณ์นะ เด็กก็จะไม่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี...’ (FY11_11)

2.2 ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัว

เมื่อสอบถามบิดามารดาเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวที่จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดมีพฤติกรรมรุนแรง พบว่าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน การมี

สัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันระหว่างคนในครอบครัว การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบิดามารดากับบุตร จะช่วยป้องกันเด็กไม่ให้เรียนรู้พฤติกรรมรุนแรงได้ โดยบิดามารดาได้แสดงความคิดเห็นว่าการที่ครอบครัวใกล้ชิดกัน มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน จะเป็นการสร้างความรู้สึกเชื่อใจ ความรักให้แก่เด็ก เด็กก็จะเชื่อฟังบิดามารดาและทำตามในสิ่งที่บิดามารดาแนะนำ

‘...พยายามมีปฏิสัมพันธ์กับลูกเหมือนว่าเค้าเป็นเพื่อนเรา...อันนี้จะช่วยให้เด็กเค้ารู้สึกผูกพันกับเรา เค้าก็จะไม่ไปที่อื่น จะอยู่กับเรา...เค้าก็จะอยู่ห่างจากคนที่ไม่ดี เพราะว่าเค้าอยู่กับเราแล้วเค้ามีความสุข...’ (FT4_10)

2.3 ความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตร

นอกจากนี้บิดามารดาบางท่านแสดงความคิดเห็นว่า การที่บิดามารดาทำให้เด็กรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง จะช่วยให้มีความสุขและต้องการที่จะอยู่กับบิดามารดา สิ่งเหล่านี้จะช่วยลดโอกาสในการที่เด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่ดีจากบุคคลที่มีพฤติกรรมรุนแรงได้

‘...ถ้าครอบครัวอบอุ่น เด็กก็จะรู้สึกว่าตนเองได้ทุกสิ่งที่ต้องการแล้ว เค้าก็จะไม่ไปแสวงหาจากคนอื่นที่อยู่นอกบ้าน เค้าก็จะไม่ถูกชักจูงให้ทำในสิ่งที่ไม่ดี...’ (MY6_12)

2.4 การสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัว

การสื่อสารในครอบครัวเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว การที่ครอบครัวมีปัญหาเกี่ยวกับ

การสื่อสารกันในครอบครัว ถูกระบุว่า เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมรุนแรง บิดามารดาบางท่านเชื่อว่าการสื่อสารที่ไม่เหมาะสมในครอบครัว เช่น การไม่รับฟังสิ่งที่เด็กพูดหรือบอก สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวส่งเสริมทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ส่งผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงออกมา เพื่อเรียกร้องให้บุคคลในครอบครัวหันมาสนใจ หรือเพื่อลดความรู้สึกด้อยค่าในตัวเอง พฤติกรรมของคนในครอบครัวดังกล่าวจึงอาจเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรงในอนาคตได้

‘...พ่อแม่บางคนไม่เคยคุยกับลูกเลย ไม่เคยถามลูกเลยว่าเกิดอะไรขึ้น...เวลาเกิดปัญหา ก็จะดูว่า...บางครั้งเป็นสิ่งที่เล็กน้อยก็ดู...เด็กเค้าก็รู้สึกไม่ดี เกือบ และอาจจะแสดงพฤติกรรมที่ไม่ดีออกมาได้...’ (MT3_7)

ในครอบครัวที่ขาดทักษะที่ดีในการสื่อสารกับเด็ก เมื่อเกิดปัญหาขึ้นเด็กอาจจะไม่พูดคุยกับคนในครอบครัว แต่จะนำปัญหาที่เกิดขึ้นไปปรึกษาเพื่อน ดังนั้นคำแนะนำที่เด็กได้รับในการแก้ปัญหาอาจจะไม่เหมาะสม หรือไม่ถูกต้อง เพื่อนอาจจะแนะนำให้เด็กแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรงได้

‘...เด็กมีปัญหาก็อยากคุยกับพ่อ แต่พ่อไม่ยอมคุยด้วย เด็กจึงไปปรึกษาเพื่อนแทน เพื่อนก็แนะนำให้ไปทางที่ผิด บางทีก็แนะนำให้ใช้กำลัง เด็กเหล่านี้ก็เลยกลายเป็นคนที่ชอบใช้ความรุนแรง...’ (FT5_13)

ดังนั้นการพูดคุยกันภายในครอบครัวจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการสื่อสารกันใน

ครอบครัวที่จะช่วยลดปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงได้ บิดามารดาให้ข้อมูลว่าในครอบครัวที่ทุกคนพูดคุยกันแบบเปิดใจกับเด็กที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อบิดามารดา กล่าวที่จะเล่าและเปิดเผยปัญหาหรือความรู้สึกของตนเองกับคนในครอบครัว สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ลดการใช้พฤติกรรมรุนแรงในการแก้ปัญหา

‘...ถามเค้าซิ เปิดอกคุยกันเลย เมื่อเค้ามีปัญหาพ่อแม่ก็สามารถที่จะช่วยเหลือเค้าในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เค้าก็ไม่ไปปรึกษาคนอื่น คนอื่นอาจจะแนะนำไม่ดี...’ (MT3_13)

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ปกครอง พบว่า ลักษณะของครอบครัวที่แตกแยกหรือการที่บิดามารดาแยกกันอยู่ การขาดทักษะการสื่อสารที่ดีภายในครอบครัว และครอบครัวที่พร้อมทักษะในการสื่อสารกับเด็กเป็นสิ่งที่กระตุ้นที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรงได้ ในทางกลับกันการที่ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างคนในครอบครัว การมีความผูกพันที่ดีระหว่างบิดามารดากับบุตร และการพูดคุยและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นจะช่วยลดพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่นได้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้พบประเด็นร่วมระหว่างข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในกลุ่มวัยรุ่นและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ปกครองคือ ลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรมีความสัมพันธ์

กับพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่น โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มวัยรุ่น พบว่าลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัว และความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมความรุนแรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าครอบครัวที่มีลักษณะสัมพันธภาพและความผูกพันในระดับต่ำ วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมความรุนแรงมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า การขาดทักษะการสื่อสารที่ดีภายในครอบครัว ครอบครัวที่พร้อมทักษะในการสื่อสารกับเด็กเป็นสิ่งที่กระตุ้นที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรงได้ สอดคล้องกับการศึกษาของศรัณญา อิชิตะ (2556) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่น พบว่าวัยรุ่นมีพฤติกรรมรุนแรงเกิดจากการขาดการดูแลและเอาใจใส่จากผู้ปกครอง บรรยากาศในบ้านไม่น่าอยู่อาศัย มีการทะเลาะเบาะแว้งกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งครอบครัวที่มีความห่างเหิน ความไม่เข้าใจกัน ต่างคนต่างอยู่ มีปฏิสัมพันธ์กันน้อย ขาดการสื่อสารที่เข้าใจระหว่างกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาและนำไปสู่พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นได้ (วันัญญา แก้วแก้วปาน, 2560) อาจเป็นไปได้ว่าการที่ครอบครัวมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และความผูกพันกันน้อย ทำให้เด็กขาดความรักและความอบอุ่นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ขาดที่พึ่งในบ้าน เด็กจึงหันไปพึ่งบุคคลอื่นนอกบ้าน อาจนำไปสู่การคบเพื่อนที่ไม่ดี ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด จนนำไปสู่การมีพฤติกรรมรุนแรงในที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญจันทร์ ประดับ मुख เซอร์เรอร์ และคณะ (2551) และ Sherer &

Sherer (2011) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความรุนแรงในนักเรียนมัธยม พบว่า การคบเพื่อนมีอิทธิพลที่ทำให้ให้นักเรียนมีพฤติกรรมรุนแรง โดยเพื่อนจะบอกหรือแนะนำให้ใช้ความรุนแรง และการมีกลุ่มเพื่อนสนิทที่มีกิจกรรมทางลบหรือต่อต้านสังคม เช่น ทะเลาะวิวาท ดื่มสุรา เล่นการพนันเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์กับการใช้พฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่นในเวลาต่อมา

ในขณะที่เดียวกันผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มวัยรุ่น พบว่า ครอบครัวที่มีลักษณะสัมพันธ์ภาพและความผูกพันในระดับสูงวัยรุ่นจะมีพฤติกรรมความรุนแรงน้อย ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า ครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันระหว่างคนในครอบครัว มีสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบิดามารดากับบุตร และเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยหรือแสดงความคิดเห็น จะช่วยป้องกันวัยรุ่นไม่ให้มีพฤติกรรมรุนแรงได้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของบังอร เทพเทียน และคณะ (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยของครอบครัวเข้มแข็ง พบว่า การที่สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยกันพร้อมหน้า มีเวลาให้ครอบครัว การมีความรักความอบอุ่น ความห่วงใยเอาใจใส่ ความเอื้ออาทรต่อกันอยู่เสมอ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งและมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ครอบครัวที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดี จะมีการสนทนาพูดคุยกันด้วยความรักใคร่ปรองดอง มีความห่วงใยซึ่งกันและกัน ปรึกษาหารือร่วมกันเมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ซึ่งการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว ถือเป็นเกราะป้องกันปัญหาต่างๆ ในวัยรุ่น ก่อนที่จะเข้าสู่วงจรของการกระทำ

ความผิดหรือการมีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยวัยรุ่นจะแสดงความเป็นมิตรและมีความสัมพันธ์อันดีกับคนนอกบ้าน (วนัญญา แก้วแก้วปาน, 2560) อาจเป็นไปได้ว่าการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันของคนในครอบครัว การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ยอมรับและฟังในสิ่งที่เด็กพูด ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกผูกพันกับครอบครัว เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี สิ่งเหล่านี้จะช่วยป้องกันพฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นได้ ดังนั้นการมีสัมพันธ์ภาพและความผูกพันที่ดีภายในครอบครัวสามารถช่วยสกัดกั้นวัยรุ่นจากสภาพแวดล้อมทางลบและปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ปกครองยังพบข้อมูลที่น่าสนใจ โดยผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่า ครอบครัวแตกแยกหรือการที่บิดามารดาแยกกันอยู่ การที่เด็กไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีแนวโน้มที่จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรงได้ สอดคล้องกับการศึกษาของศรีัญญา อิชิตะ (2556) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่น พบว่าสาเหตุด้านครอบครัวที่ส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมรุนแรงเกิดจากการมีครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ครอบครัวหย่าร้าง บิดาหรือมารดาเสียชีวิต โดยวัยรุ่นที่เผชิญกับครอบครัวแตกแยกหรือหย่าร้างมักมองว่าตนเองไม่มีคุณค่าสำหรับใคร หรือไม่เป็นที่ต้องการ จึงมักทำเรื่องที่เสี่ยงโดยไม่ได้มองว่าจะทำให้ใครเดือดร้อน เพราะไม่มีครอบครัวให้ตนเองต้องใส่ใจมากนัก วัยรุ่นกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมรุนแรง (วนัญญา แก้วแก้วปาน, 2560) อาจเป็นไปได้ว่าการที่เด็กไม่ได้อาศัยกับ

บิดามารดา เด็กจะรู้สึกว่าคุณเองขาดความอบอุ่น รู้สึกไม่ปลอดภัย และไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เข้ามาในชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม หรือบางรายอาจจะแก้ปัญหาเหล่านั้นโดยใช้พฤติกรรมที่รุนแรง หรือบางครั้งอาจจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อเรียกร้องความสนใจจากบิดามารดา จนนำไปสู่การมีพฤติกรรมรุนแรงได้ ในขณะที่ตัวเด็กได้เข้าร่วมกับบิดามารดา ได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา ทำให้เด็ก รู้สึกปลอดภัยและอบอุ่น สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มวัยรุ่น พบว่า ร้อยละ 90 ระบุว่าการที่ครอบครัวอยู่ด้วยกันมีความสำคัญมาก และการมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกันระหว่างคนในครอบครัวถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่า อาจเป็นไปได้ว่าการที่วัยรุ่นได้อยู่ร่วมกับบิดามารดาตั้งแต่เด็ก จะรู้สึกว่าคุณเองได้รับความอบอุ่น ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และได้รับความสุขอย่างสม่อกำสม่อจากทั้งบิดาและมารดา ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวจะซึมซับเข้าไปยังจิตใจตั้งแต่เด็ก เมื่อเติบโตขึ้นเป็นวัยรุ่นก็จะสามารถปรับตัวได้กับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในชีวิต มีจิตใจหนักแน่น เข้มแข็ง และพร้อมที่จะเผชิญต่ออุปสรรคต่างๆ และมีการแสดงออกได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานด้านสุขภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนกำหนดแนวทางในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรุนแรงและครอบครัวให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

2. บุคลากรด้านสุขภาพ โดยเฉพาะพยาบาลที่ทำงานใกล้ชิดกับครอบครัวและวัยรุ่น

ควรตระหนักถึงการสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว โดยเน้นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับบุตรวัยรุ่น การฝึกทักษะการสื่อสารกับบุตรที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น กระตุ้นให้ผู้ปกครองรับฟังสิ่งที่เด็กพูดหรือแสดงออกให้มากขึ้น และการตอบสนองวัยรุ่นให้ตรงกับปัญหาหรือความต้องการของวัยรุ่นอย่างเหมาะสม

3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพื้นที่เฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในภูมิภาคอื่นๆ เช่น ภาคกลาง ภาคใต้ เป็นต้น เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของแต่ละปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่น

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่นและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจำแนกตามประเภทของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมรุนแรงและสาเหตุของพฤติกรรมในแต่ละบริบทของวัยรุ่น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2559). รายงานการดำเนินงานของรัฐต่อสาธารณะ รายปี ประจำปีงบประมาณ 2559. กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.
- ซาอีตะห์ เกษา และศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี. (2558). วัยรุ่นกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 28(3) ฉบับพิเศษ: 155-166.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2556). เอกชเรย์ “เด็ก-เยาวชนไทย” ปี 2556 ผจญเทคโนโลยีคุกคามเต็มรูปแบบ. เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2562 ที่ <https://www.thairath.co.th/content/318437>.
- นพพล กรรณิกา. (2552). สถานการณ์การใช้ความรุนแรงในกลุ่มเด็กและเยาวชน 2552. เข้าถึงเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2562 ที่ <http://www.thaihealth.or.th/node/782>.
- วนัญญา แก้วแก้วปาน. (2560). สัมพันธภาพครอบครัวกับปัญหาการกระทำความผิดในวัยรุ่น. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(1), 361-371.
- บ็อง อร เทพเทียน และคณะ. (2551). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับครอบครัวเข้มแข็ง. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 6(2), 25-38.
- เพ็ญจันทร์ ประดับมุข เซอร์เรอร์, โมเซ่ เซอร์เรอร์, มัลลิกา มัติโก, เสาวคนธ์ พิระพันธ์, ปนัดดา ชำนาญสุข, กฤติยา แสงวงเจริญ และคณะ. (2551). รายงานการวิจัยมิติทางสังคม วัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความรุนแรงในเด็กและเยาวชน. นครปฐม: ฟ้าใสการพิมพ์.
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2556). แนวทางการดูแลช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมความรุนแรง สำหรับบุคลากรสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: บริษัท ดีนาคู มีเดีย พลัส จำกัด.
- ศรีัญญา อิชิตะ. (2556). การศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่น. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 7(2), 211-221.
- อุษาวดี โคตรคำภา, ประวีต เอราวรรณ และไพบุลย์ บุญไชย. (2555). พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษา. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 17(1), 343-353.
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2005). Measuring Violence Related Attitudes, Behaviours, and Influences among Youths: A compendium of Assessment Tools (2nd ed.). Georgia: Centers for Disease Control and Prevention.
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2010). *Understanding Youth Violence*. Retrieved 10 May 2011 from <http://www.cdc.gov/ViolencePrevention/pdf/YV-FactSheet-a.pdf>
- Fink, A. (2003). *The survey handbook*. London: Sage.
- Guest, G., Bunce, A., and Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82.
- Laeheem, K., Kuning, M., & McNeil, N. (2009). Bullying: Risk factors becoming 'bullies'. *Asian Social Science*, 5(5): 50-57. doi:10.5539/ass.v5n5p50
- Omidi, R., Heidari, K., Espanni, M., Poursalehi, M., Eghtedari Naeini, S., Rastkerdar, Z., et al. (2014). The Relationships between Environmental Factors and Violent Behaviors in Adolescent

Students of Isfahan, Iran. *International Journal primitive of medicine*, 5(Suppl 2), S97–S101.

Pradubmook-Sherer, P. (2009). Prevalence and correlates of adolescent dating violence in Bangkok, Thailand. *Journal of Sociology and Social Welfare*, 36(1), 9-37.

Sherer, P.P & Sherer, M. (2011). Violence among high school students in Thailand: Cultural perspectives. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(6), 876-880.